

[Ministeren for skatter og afgifter.]

jen finder sted, således at man alene skal foretage en afstempling på de enkelte tinglysningskontorer. Derfor har dette med administrationen været en vigtig ting for os, og det er vurderingen, at den måde, tingene er tilrettelagt på, sammenholdt med at det forventes, at denne afgift vil betyde en vis nedgang i antallet af ekspeditioner, vil betyde, at der ikke vil komme øgede administrationsomkostninger som følge af det foreliggende forslag.

Jeg vil gerne understrege, at det, der sker, jo er, at der lægges en afgift på de ændringer, der foretages i allerede eksisterende, allerede tinglyste pantebreve, og at der efter tinglysningsmyndighedernes vurdering i dag sker en række ændringer, hvor man, som fru Birgitte Oxdam var inde på det, med lidt større omhyggelighed kunne have haft disse dokumenter i tilfredsstillende orden fra starten.

Jeg takker som nævnt for den tilslutning, der har været til forslaget, og vil selvfølgelig medvirke til at fremskaffe de oplysninger, som flere ordførere har ønsket under det forestående udvalgsarbejde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender.

(Lovforslag nr. 104. Fremsat 3/3 75).

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Sammen med denne sag foretages de resterende på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Ændret klageadgang).

(Lovforslag nr. 105. Fremsat 3/3 75).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister. (Ændret klageadgang).

(Lovforslag nr. 106. Fremsat 3/3 75).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændret klageadgang).

(Lovforslag nr. 107. Fremsat 3/3 75).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om revalidering. (Ændret klageadgang).

(Lovforslag nr. 108. Fremsat 3/3 75).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg. (Ændret klageadgang).

(Lovforslag nr. 109. Fremsat 3/3 75).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring. (Ændret klageadgang m. v.).

(Lovforslag nr. 110. Fremsat 3/3 75).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Overførsel af opgaver fra socialministeriet til sikringsstyrelsen, ventetillæg samt ændret klageadgang m. v.).

(Lovforslag nr. 111. Fremsat 3/3 75).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Overførsel af opgaver fra socialministeriet til sikringsstyrelsen, ændret klageadgang m. v.).

(Lovforslag nr. 112. Fremsat 3/3 75).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Overførsel af opgaver fra socialministeriet til sikringsstyrelsen, ændret klageadgang m. v.).

(Lovforslag nr. 113. Fremsat 3/3 75).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Tastesen (S):

Den serie af lovforslag, der nu skal til behandling, kan for så vidt være regeringens bekræftelse på, at den sociale bistandslov skal træde i kraft fra den 1. april 1976 trods de forsøg, der gøres på at forhale lovens gennemførelse.

De væsentligste forandringer, der har sammenhæng med bistandsloven, skal ske i styrelsesloven for de sociale og sundhedsmæssige anliggender. Men rent aktuelt er det mest betydningsfulde vel nok, at amtsankenævnen skal begynde at fungere fra den 1. juli 1975. Den ophobning af sager, vi har fået i den sociale ankestyrelse for øjeblikket, er uholdbar og uværdig for et samfund, der ellers er velfungerende. Borgerne kan ikke være tjent med at skulle vente i 17 måneder eller længere på en afgørelse af de klager, der sendes til den sociale ankestyrelse. Derfor må der træffes foranstaltninger til at mindske den pukkel, der findes for øjeblikket. Socialministeren har foreløbig søgt finansudvalgets accept til en udvidelse af personalet i sagsbehandlingen, så man på den måde kan hale noget ind på pukkel, og de lovforslag, som her er kommet fra ministeren, er et udtryk for nye skridt på vejen mod at give borgerne en bedre og hurtigere service.

Jeg har bemærket mig, at det skønnes, at de lovændringer, der her er tale om, vil formindske sagsmængden i ankestyrelsen med ca. 10 pct., og dette opnås ved, at en række afgørelser bedst kan bedømmes lokalt af amtsankenævn som sidste klageinstans.

Ved vurderingen af hele spørgsmålet om borgernes ret til klage over sociale afgørelser er det meget væsentligt, at vi finder frem til den rette balance. På den ene side skal det være en klar ret, at borgerne kan klage over en afgørelse, som de synes er urimelig. De sociale afgørelser må træffes på et så ligeligt grundlag som muligt, så der ikke sker forskelsbehandling af befolkningen. På den anden side må klagesystemet ikke være en så tung kolos, at det tager flere år at komme igennem systemet. Derfor må vi have et klagesystem, der virker hurtigt og retfærdigt over for hele befolkningen. Når vi vedtager de lovforslag, der her er til

behandling, er vi kommet et godt skridt ad denne vej.

Spørgsmålet om amtsankenævnenes sammensætning skal drøftes under udvalgsarbejdet. Efter min mening bør de amtsrådsmedlemmer, der vælges til amtsankenævnet, ikke samtidig kunne være medlemmer af en primærkommunalbestyrelse. Det er vigtigt, at det er friske øjne, der ser på sagen i anden klageinstans, således at hensynet til de mennesker, der har truffet en afgørelse i første led, er uden betydning for amtsankenævnets medlemmer.

Forslaget om den ændrede sammensætning af de regionale revaliderings- og pensionsnævner egner sig ligeledes bedst til en behandling i udvalget.

Jeg kan give socialdemokratiets tilslutning til de rullende 5 års planer for udbygningen af den sociale og sundhedsmæssige virksomhed. Jeg er overbevist om, at det må være den rigtige måde at starte udbygningsplanerne på ude i primærkommunerne, som jo har problemerne tættest inde på livet. Så må det være amtskommunerne, der har den overordnede styring og koordinati-on. Styrelseslovforslagets bestemmelser om, at det er socialministeren og indenrigsministeren, der endeligt påser, at de for planlægningen fastsatte regler er fulgt, at der er tilvejebragt en for borgerne rimelig service, og at der er taget tilstrækkeligt hensyn til en rimelig udnyttelse af samfundets ressourcer, anser jeg for absolut nødvendige.

Vi har også en væsentlig forandring i sygesikringsloven. Ud over ændring i reglerne om klageadgang er der forslag om en begrænsning af tilskuddet til briller. Man kan vel ikke helt se bort fra, at de nuværende regler ofte er udnyttet urimeligt på grund af sygesikringens bestemmelser. Efter lovforslaget vil der fremover kun blive ydet tilskud til betaling af særlig kostbare og nødvendige brilleglas. Økonomisk vanskeligt stillede personer vil kunne hjælpes efter de sociale pensionslove og efter loven om offentlig forsorg eller senere hen efter bistandsloven. Under udvalgsarbejdet tror jeg det vil være rigtigt, at vi foretager en indkredsning af den persongruppe, der kaldes de økonomisk dårligst stillede, således at denne persongruppe fortsat kan sikres ret til briller på vilkår, de kan klare.

[Tastesen.]

Forslaget om ændring af folkepensionsloven indeholder en nydannelse, en idé, der blev født under spareforhandlingerne i efter-sommeren 1974, nemlig en ny ventetillægsordning til folkepensionister, der er fyldt 67 år, og som vil vente med at gøre brug af deres ret til folkepension i indtil 3 år. Forslaget retter sig mod kommende folkepensionister og ændrer intet i de nuværende ventetillægsordninger. Ideen i forslaget er, at pensionisterne præmieres med et tillæg på 5 pct. af grundbeløbet for hvert halve år, de venter med at hæve deres folkepension. Jeg er ingen begejstret tilhænger af forslaget, men da ordningen er frivillig og således ikke vil påtvinge nogen en beslutning, kan jeg på socialdemokratiets vegne anbefale forslaget.

Vi har bemærket os den tidligere regerings optimistiske skøn med hensyn til, hvad dette i en overgangsperiode kan give af besparelser for staten. Selv om jeg tror, skønnet er alt for optimistisk, er det naturligvis fristende også for en socialdemokratisk regering, hvis vi kan spare et par hundrede millioner kroner, uden at det går ud over nogen. Man kan vel snarere i dette tilfælde sige: tværtimod.

Jeg kan altså på socialdemokratiets vegne give alle 10 lovforslag vor tilslutning, selv om vi nok sammen med andre partier vil rette en del spørgsmål til socialministeren under forhandlingerne i socialudvalget.

Jacob Sørensen (V):

Jeg kan jo nikke genkendende til det meste af indholdet i disse forslag, og som følge deraf må jeg jo nok have en velvillig og positiv indstilling til dem.

Det er, for så vidt angår styrelsesloven, nødvendige ændringer, som gennemføres for at fortsætte den opgavefordeling og opgaveoverflytning, som socialreformen bl. a. er udtryk for. Det er nødvendigt, at disse ændringer bliver gennemført. Dertil kommer så, at i styrelsesloven er der det nye element, som er forudset i socialreformkommissionens betænkning, nemlig dannelsen af amsankenævn. Jeg er af den opfattelse, at det er hensigtsmæssigt, at vi får dannet disse nævn, og at vi får gjort det så hurtigt, som det er muligt. Da datoen den 1. juli blev skrevet for nogle måneder siden, var

det en særdeles relevant dato, men tiden er jo gået. Om den fortsat vil være relevant, er så en anden ting. Men amterne skal jo have tid til at løse problemet.

Den måde, der er taget stilling til spørgsmålet om godkendelse af udbygningsplanerne, håber jeg indebærer, at kommunerne vil kunne forstå, at det i høj grad er for at imødekomme dem, man har udformet det på den måde, det er udformet, men jeg er også af den opfattelse, at det vil kunne fungere på en sådan måde, at det er tilfredsstillende for samfundet.

De mange forslag om ændret klageadgang beror selvfølgelig først og fremmest på den teknik, der ligger i, at man fremtidig skal klage til amsankenævnet og ikke til amtmanden over afgørelser i social henseende, som måtte blive truffet i kommunerne. Dernæst er der sigtet imod at styre ankemulighederne, således at alle får en rimelig ankemulighed med hensyn til de afgørelser, der træffes, uden — som også hr. Tastesen var inde på — at vi kommer ud i et system, hvor vi anker den ene gang efter den anden og derved belaster systemet så stærkt, at det er urimeligt. Men naturligvis skal det tilrettelægges således, at der er de nødvendige ankemuligheder.

Vi er tilfredse med, at forslaget om ændringer i sygesikringsloven med hensyn til tilkendelse af hjælpemidler — og det er jo specielt brillen — er opretholdt. Ligeledes er vi tilfredse med, at punktet om et større ventetillæg, end vi har kendt hidtil, til pensionister, der opsætter modtagelsen af folkepensionen i indtil 3 år, også er medtaget i forslagene.

Vi kan tilsige vor støtte til forslagene og er naturligvis parat til at drøfte enkeltheder på mange forskellige områder under det kommende udvalgsarbejde. Jeg vil give tilsagn om, at vi skal arbejde positivt og for en hurtig gennemførelse af lovforslagene.

Erlendsson (FP):

Undertiden kan man have indtryk af, at arbejdet her i folketinget står i stampe. Undertiden går det lovlig hurtigt. I dag skal vi på én gang behandle 10 lovforslag, der ganske vist har noget med hinanden at gøre, men som dog også hver for sig rummer problemer.

Det kan kun blive en meget sporadisk

[Erlendsson.]

gennemgang, og det er så meget mere beklageligt, som man jo forventer, at i hvert fald, så vidt jeg kan se, sygesikringslovens ændring vedtages så hurtigt, at den får gyldighed allerede fra 1. april i år. Den første udvalgs gennemgang skal allerede foregå i morgen, hvor der også er mange andre forslag på, bl. a. om narkoemner, som også er vigtige spørgsmål, hvor Danmark på det område nyder en speciel, ikke smigrende, position som transitstation, måske på grund af det store hjemmemarked og den vaklende holdning, som myndighederne og ikke mindst folkettinget indtager til dette store problem.

Situationen herinde er den, at vi er udsat for et hektisk og sagligt ikke fuldt forsvarligt arbejdspress, der undertiden gør tinget mere til gidsel end til en garant for folkestyret.

Med de her fremsatte lovforslag bygges endnu en administrationspyramide til glæde for administrationens teoretikere, alt sammen for at klare den enkle opgave at sørge for næsten, når han er kommet i nød, at sørge for ham, som et moderne velfærdssamfund kan gøre det og har råd til at gøre det og dermed også pligt til at hjælpe, hvor der er behov for hjælp, ja helst på forhånd forhindre, at nøden opstår eller i hvert fald når urimelige former. Oprindelig var det enkelt, der var ingen mellemmand mellem giver og modtager. Nu er der med disse og andre love opbygget et vældigt administrativt apparat, naturligvis i den bedste mening og for at retfærdighed kan ydes alle.

Intensionerne i denne lovgivning gik egentlig ud på to ting, for det første at placere hjælpeorganet nærmest muligt den trængende, for det andet at skabe ensartede hjælpeorganer og hjælpeinstitutioner overalt i landet. Det har igen medført, at den reelle bestemmelsesmyndigheds tyngde er lagt på den centrale styrelse, som al planlægning til syvende og sidst skal udgå fra. Institutionsbyggeri og udbygning af planerne på det sociale område siges ganske vist nu her i lovgivningen at skulle fremgå af initiativer på det primærkommunale plan, men her skal man rette sig efter 5 års planer, der er opstillet af amtsrådene, og amtsrådene skal modtage vejledende retningslinjer, der forudgående er udstukket af staten, socialmini-

steriet eller rettere mange gange i socialsikringsstyrelsen. På samme måde er den, der skal yde hjælpen, i nogle tilfælde de sociale udvalg, i andre de amtslige invalide- og pensionsnævne.

Klager skal også udskilles i for administrationen mere eller mindre vigtige klager. Det er dog ikke sikkert, at de klagende vil være enige i en skelnen, der skal foretages på en sådan måde eller af disse mennesker. Opdelingens urimelighed kommer da også ufrivilligt frem flere steder, dels i ministerens fremsættelsestale, dels i bemærkningerne til de af lovforslagene, hvor det hedder, at hvor der er tale om skønsmæssige afgørelser, hvor skønnet især forudsætter et kendskab til klagerens personlige forhold og omgivelser, er den lavere instans den bedste. Det hedder således forklarende om amtsankenævnene, at de gennem deres sammensætning og arbejdsform må anses for bedre egnede end den nuværende ankeinstans til at træffe skønsmæssige afgørelser.

Men hvor vil et kendskab til klagerens personlige forhold og omgivelser ikke være til overordentlig stor nytte, når der skal hjælpes? Hvorfor forbeholde et sådant kendskab til afgørelser af én bestemt karakter? I bemærkningerne til lovforslag nr. 104 siges det oven i købet udtrykkelig til bestemmelserne i § 18 b, at amtsankenævnet kan træffe en hvilken som helst afgørelse, der inden for lovgivningens rammer må betragtes som den rigtige i den konkrete situation uden hensyn til, om klageren selv måtte ønske en anden afgørelse.

Man understreger endvidere nævnets uafhængighed gennem en bestemmelse om, at ankenævnet i sin virksomhed er uafhængig af instruktioner vedrørende den enkelte sags behandling og afgørelse. Her er man efter min mening inde på noget principielt rigtigt, en tankegang, som fremskridtspartiet ubetinget kan støtte. Naturligvis skal der i enhver situation — og det drejer sig jo, hver gang der efter disse love skal ydes bistand eller hjælp, om et menneske i en konkret situation — træffes den rigtige afgørelse både over for den enkelte og over for samfundet, som enhver afgørelse jo i større eller mindre grad vil virke tilbage på. Her kan vi næppe principielt være uenige om, at hjælpen skal ydes, så modtageren ikke ydmyges eller føler sig deklareret ved hjælpens mod-

[Erlendsson.]

tagelse, at han i videst mulig forstand kan føle sig som en agtet borger i samfundet, hvad enten det måtte dreje sig om en varig hjælp, som omstændighederne påtvinger ham, eller han med støtte af en ydet midlertidig hjælp sættes i stand til — og uden tvang motiveres til — en genindtræden i de arbejdsaktives rækker.

Men hvorfor er det kun ankenævnene, der må disponere og hjælpe i pagt med en sådan absolut fornuftig og rimelig tankegang? Fremskridtspartiet mener — og det er årsagen til, at vi har taget afstand fra den form, den sociale bistandslov har fået — at i stedet for en kæmpeadministrationspyramide, vi skal have besvær med at afskaffe i de kommende år, skulle man have opbygget et socialt sikkerhedsnet efter de principper, vi har skitseret i vor mindretalsudtalelse i betænkningen over lov om social bistand. Vi ønsker, at en sådan frihed gives til det allerførste hjælpende organ, en personlig hensyntagen ved en afgørelse, der inden for lovgivningens rammer må betragtes som den rigtige i den konkrete situation.

Vi ønsker, at der til hjælperen skal gives kompetence i forbindelse med økonomisk ansvar og budgetterede rammebevillinger at trække på i den hurtige og derfor mest effektive sagsbehandling. I stedet har vi så fået dette smukke administrationsapparat, hvor sagerne, det vil sige de mennesker, der behøver hjælp fra samfundet, kan blive hængende i måneds- eller årevis. Vi ønsker et behandlerled fri for paragrafrytteri og én klageinstans; deraf vil følge hurtig sagsbehandling og effektivitet.

Men naturligvis vil man fremstille det, der sker ved disse forslag, som en forenkling. En sådan forenkling skulle ankestyrelsen også betyde; den er nu kørt fast med tusindvis af klager. Så laver man amtsankenævnene, de skal aflaste med 10 pct. og træffe de afgørelser, der kræver indsigt i den hjælpsøgendes personlige forhold og omgivelser. Men visse afgørelser eller rettere 90 pct. af afgørelserne skal stadig træffes på et fjernt kontor ved at blade i papirer og indhente skriftlige oplysninger i de konkrete situationer, som det altid drejer sig om.

Med hensyn til folkepensionens ventetillæg har jeg kun det at sige, at vi principielt vender os mod den slags besparelser i de so-

cialle ydelser, som der her er tale om. Vi mener, at det er ethvert menneskes ret ved det fyldte 67. år at modtage en folkepension, som er så rigelig, at den kan danne et rimeligt økonomisk grundlag for de ældres liv. Men vi mener også, at ingen skal beskæres i at modtage folkepension, fordi de ønsker at fortsætte deres arbejde, så længe de mener at have kræfter dertil. Vi mener også, at et menneske må have ret til, så godt han formår, at bidrage med opsparede midler til at opretholde sin daglige tilværelse efter den standard, han formår, uden at samfundet skal fratage ham glæden herved ved at stille ham ringere end andre, når det gælder folkepensionen. Folkepensionen er ingen fattighjælp, den skal gives til alle som en ret, de har erhvervet sig gennem et langt liv.

Aase Olesen (RV):

Da mit partis ordfører, hr. Gunner Baunsgaard, er forhindret i at være til stede, skal jeg på det radikale venstres vegne anbefale lovforslagene og blot knytte nogle få bemærkninger til dem.

Vi anser det for væsentligt at finde en aflastning for den sociale ankestyrelse og betragter amtsankenævnene som et naturligt og hensigtsmæssigt supplement til amtskommunernes beføjelser.

Også vi ønsker i udvalget at se nærmere på amtsankenævnernes og revaliderings- og pensionsnævnernes sammensætning. Amtsankenævnene kan blive en af amtskommunens legale indgange med hensyn til tilsyn og indsigt i kommunernes sagsbehandling, og vi noterer os, at der er taget højde for statsamternes eventuelle nedlæggelse.

Det radikale venstre ønsker en nærmere udvalgsdrøftelse af problemet omkring det personsammenfald, der vil opstå ved, at socialcentre har rådgivende funktion over for kommunerne, samtidig med at de skal fungere som sekretariat for den ankeinstans, der skal vurdere de selvsamme kommunale afgørelser.

Også besparelsesforslaget om mindre tilskud til briller og forslaget om en ventetillægsordning ønsker vi at se nærmere på i udvalget.

Det radikale venstre kan i princippet anbefale de foreliggende lovforslag til en velvillig udvalgsbehandling.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Som adskillige af de øvrige ordførere har konstateret, er disse mange lovforslag konsekvenser af den sociale bistandslov, som skal træde i kraft 1. april næste år. Dette har medført mange omlægninger inden for social- og sundhedssektoren, men det er min overbevisning, at ved udskydelsen til denne dato — vi fik jo et års ekstra udsættelse — har man givet kommuner og amter en rimelig mulighed for at få de mange nye opgaver, som disse instanser nu skal varetage, gjort færdige på en måde, så bistandsloven virkelig kan fungere efter hensigten.

Man må vel erkende, at den hidtidige centrale styring af opgaverne har været et tungt apparat at danse med, og decentraliseringen af ikke mindst de mange ankesager, som nu lægges ud til amterne, betyder en tiltrængt forenkling, som også kommer den enkelte borger til gode, idet man forhåbentlig kan se frem til en hurtig og effektiv sagsbehandling, i alt fald mere, end tilfældet har været med sager, der skulle behandles i den sociale ankestyrelse. For Københavns og Frederiksberg kommuner vil det dog fortsat være den sociale ankestyrelse, der skal fungere som ankeinstans, og det bringer mig til at spørge ministeren, om det ikke var rimeligt, at disse to kommuner fik en ankeinstans, som var lettere tilgængelig end den sociale ankestyrelse. Når Københavns og Frederiksberg kommuner med hensyn til bistandslovens regler om, at visse afgørelser skal træffes i det regionale revaliderings- og pensionsnævn, her får et nævn i lighed med de øvrige nævn, som allerede er lovfæstet for de øvrige amtskommuner, synes jeg også, det ville være rimeligt, om Københavns og Frederiksberg kommuner fik et ankenævn.

Vi kan rent principielt tilslutte os dette, men vi vil gerne se nærmere på de forskellige udformninger under udvalgsarbejdet. Det gælder også ministerens bemærkninger i fremsættelsestalen angående udbygningsplanerne for social- og sundhedsforvaltningerne. Det er min overbevisning, at statens indblanding i de respektive kommuners og amtskommuners planlægningsarbejde bør indskrænkes til kun at være rent retningsgivende. Det må vel være rimeligt, at det overlades til de respektive kommuner og amtskommuner at have en vis selvbestem-

melsesret om størrelsen af og behovet for disse udbygninger, og dertil kommer ganske naturligt hensynet til den økonomiske situation, der i sig selv vil sætte en bremse på eventuelle kommende statussymboler i form af overdådige administrationsbygninger og snarere vil medvirke og virke ansporende til at finde frem til den billigste form for en rationel tilrettelæggelse af arbejdsgangen både i de nuværende og i de kommende bygninger.

Også den ændrede klageadgang inden for sygesikringsloven kan det konservative folkeparti tilslutte sig. Det kan vel være tvivlsomt, om man kan nå at færdiggøre lovforslagene om de ændrede regler vedrørende begrænsningen af tilskud til briller, herunder i særdeleshed tilskud til brillestel, inden den 1. april i år. Selv om der inden for loven kan findes undtagelsestilfælde, har man dog så sent som i dag fået en henvendelse til folketingets socialudvalg fra Optikerfagets Fællesudvalg, hvor man påpeger, at begrænsningen i refusion specielt vil ramme familier med børn under 16 år, der på grund af synsproblemer specielt i voksenalderen er tvunget til ofte at skifte både brillestel og -glas. Men også dette kan vi vel se nærmere på i udvalgsarbejdet.

Også ændringen vedrørende overførsel af opgaver fra socialministeriet til sikringsstyrelsen og den nye ventetillægsordning i folkepensionsloven er vi positive over for.

Jeg skal ikke her ved førstebehandlingen af lovforslagene gå ind i en nærmere uddybning af de mange paragraffer i de forskellige lovforslag, men tilsiger vor støtte til en grundig gennemgang i socialudvalget.

Ebba Strange (SF):

De mange lovforslag, vi behandler her, er af meget vital og afgørende betydning for hele vores sociale service- og sikringsystem, så jeg må stille mig fuldstændig uforstående over for socialministerens forslag om, at lovene skal træde i kraft den 1. april i år.

Det er umuligt på 10 minutter at komme ind på enkeltheder i lovbuketten, så jeg skal nøjes med at opholde mig ved nogle af de ting i forslagene, som vi fra SFs side anser for at være de mest afgørende, og jeg vil tage fat bagfra, for dér blev jeg ærlig talt mest chokeret; det var, da jeg så, at den socialdemokratiske regering har taget ven-

[Ebba Stranga.]

stres forslag op om besparelser på de sociale områder, som jeg ellers troede den socialdemokratiske regering ville holde sig fra.

Det, der falder mest i øjnene, er forslaget om udbetaling af anselige ventetillæg hvert halve år for pensionister, der udskyder deres pensionstidspunkt fra det 67. år. Hvem er det, der får økonomisk fordel af dette? Ja, det ved socialministeren godt, for hun peger selv i bemærkningerne til lovforslaget på det; det er i hvert fald ikke de pensionister, der er berettiget til at oppebære pensionstillæg. Nej, det er et tilbud til dem, der i forvejen har det bedst, dem, der i forvejen har de mindst opslidende og mest interessante job. De, der på grund af hårdt og opslidende fysisk arbejde er nedslidt, og de, der er kørt psykisk ned på grund af ræs og stress på arbejdspladserne, får ingenting ud af det. Jeg er fuldstændig forbløffet over, at vi skal opleve sådan noget fra en socialdemokratisk regering. Det er en hån mod alle de hårdtarbejdende, det er en hån mod de udslidte, og det er en hån mod de 150.000 arbejdsløse, hvoraf en stor del er unge, der går og venter på at få en plads på arbejdsmarkedet. Det, der virkelig var brug for i dag, både af hensyn til arbejdsløsheden og af hensyn til de opslidende vilkår på arbejdsmarkedet, var en mærkbar og effektiv nedsættelse af folkepensionsalderen, således at folk fik ret til at modtage folkepension fra et tidligere tidspunkt, end de får det i dag, f. eks. fra 62 års alderen. Hvis vi kunne få vedtaget det, så kunne vi begynde at diskutere en smidigere udlusning fra arbejdsmarkedet, men uden denne her lyserøde gulerod for næsen. Der er rigelig belønning i, at man har det så godt, at man kan arbejde og ønsker at arbejde og tjene sin løn.

Det andet besparelsesforslag er bortfaldet af tilskud til briller. Det vender vi os også imod. Jeg har godt set, at lovforslaget tager højde for ekstraydelser til pensionister og forsorgsklientel, men tilbage har vi alle de lavtlønnede familier, der får den ene byrde efter den anden lagt på deres skuldre, sidst i forbindelse med forrige weekendes forlig, og nu altså også med dette forslag. Hvem er det, der ikke får briller nu? Familier med børn, familier med lav indkomst; det vil typisk blive sådan noget som anskaffelse af

nye briller, der vil blive skudt ud på et i forvejen betrængt familiebudget.

Jeg skal så komme med nogle bemærkninger om de foreslåede ændringer i den sociale styrelseslov.

Hensigten med en effektiv styrelseslov er efter SF's mening at prøve at sikre et vist ensartet socialt serviceniveau over hele landet. Det er efter vor mening blevet meget forringet gennem den finansieringsform, folkettinget i fjor vedtog for bistandsloven, meget forringet i forhold til det, der oprindeligt var intentionen i bistandsloven. Derfor er det vigtigt, at vi får set nøje på § 11 i lovforslag nr. 104. Det, jeg savner, dér, hvor man taler om udbygningsplanerne for kommunerne — hvor jeg i øvrigt er enig i tanken om udarbejdelse af 5 års planer og enig i, at det er socialministeren, der skal føre kontrol med, at amter og kommuner opfylder deres forpligtelser — det, jeg savner i alle leddene, både i det ministerielle led og helt ned til det primærkommunale, er en sammenkobling af det sociale og det sundhedsmæssige. Vi ved, at der er en meget nær sammenhæng i det daglige liv mellem sociale og sundhedsmæssige problemer, og SF mener, det er vigtigt, at denne viden også kommer til at vinde indpas i den styring, som skal foregå bl. a. efter § 11.

Den mere konkrete daglige styring og kontrol med det sociale sikringssystem får vi gennem vore ankeorganer, og her deler SF socialministerens bekymring over den ophobning af sager, der sker i den centrale ankestyrelse, og vil gerne være med til at slanke denne institution. Vi er enige i, at det kan ske ved opbygning af et effektivt amtsankesystem, men vi vil også gerne drøfte muligheden af at få et ankesystem, der ligger endnu tættere ved klienterne, end amtsankesystemet gør.

Vi er derimod ikke enige i, at det skal ske ved på forhånd at udelukke så mange sager, som her er foreslået, fra videre anke til ankestyrelsen. Det er ret vitale sager, der er tale om, det er skønssager, og mange af os har i hvert fald en fornemmelse af, eller rettere sagt vi ved, hvor forskellige skønnene er fra den ene kommune i landet til den anden; vi ved, at det er sådan allerede under de nugældende love, og vi ved, at forskellen ikke vil blive mindre, når bistandslo-

[Ebba Strange.]

ven træder i kraft. Vi vil derfor gerne foreslå fra vort partis side, at man venter med at foretage disse begrænsninger, til man har haft en indkøringsperiode gennem nogle år, så man på baggrund af en vis erfaring kan danne sig et overblik over, hvordan det går med sagerne, dels hvis de standser i amtsankenævnene, dels hvis de fortsætter til ankestyrelsen. Vi vil i forbindelse med udvalgsarbejdet stille spørgsmål om, hvordan de netop her omtalte sager allerede har belastet ankestyrelsen.

Endelig finder vi det helt urimeligt netop i forbindelse med de ting, jeg her har sagt, at lovforslagene ikke indeholder revisionsparagraffer. Vi mener, det er vigtigt, at netop disse vitale ting bliver taget op til revision efter en passende tids forløb.

Med hensyn til selve amtsankenævnene finder vi det afgørende, at ankeinstansen bliver så uafhængig, som det overhovedet er muligt; det mener vi for det første kan gøres ved, at ankenævnet får sit eget sekretariat, som bliver uafhængigt. Det har været nævnt tidligere heroppefra i dag, og det vil vi gerne tilslutte os, at det er vigtigt, at det ikke bliver de samme mennesker, der først er vejledere, rådgivere, over for kommunerne og derefter måske kommer i forbindelse med sagerne, som så bagefter skal behandle ankesagen.

For det andet er vi ikke sikre på, at den foreslåede sammensætning af amtsankenævnet er den rigtige. Vi mener ikke, at det netop er amtsrådsmedlemmerne, der er de bedste til at varetage forbrugerinteresserne; vi ønsker, at det bliver forbrugerorganisationerne, f. eks. fagforbundene, der direkte skal udpege de folkevalgte personer, der skal sidde i dette amtsankenævn. Vi mener heller ikke, at den enkelte jurist, der er peget på som formand for udvalget, er sagkundskab nok; vi ønsker, at sagkundskaben også kommer til at omfatte en socialt og en lægelig sagkyndig. I øvrigt kunne jeg godt spørge, hvorfor formanden skal have så høj en akademisk uddannelse. Er det ikke i højere grad de menneskelige kvalifikationer end lige præcis hans uddannelse, der bør være afgørende for, om han kan få en sådan stilling?

Endvidere mener vi, det er afgørende, at der bliver indføjet en regel om, at sagen

netop ude i de lokale områder kan fremsættes mundtligt over for ankenævnet, og at klageren har ret til at få stillet en uvildig advokat til rådighed af amtet og få dækket eventuelle udgifter i forbindelse med foretrædet.

Endelig mener vi ligesom det konservative folkeparti, at det netop på dette område er forkert at give København og Frederiksberg en særstilling; vi mener også, at de bør have deres eget ankenævn, så ikke alle københavnernesagerne skal have i den centrale ankestyrelse, men så de også i København og på Frederiksberg har et sted, hvor de kan henvende sig direkte.

Det forekommer mig, at der er for meget i de lovforslag, vi arbejder med her, der ikke er i overensstemmelse med de intentioner, der oprindeligt lå i socialreformkommissionens betænkninger. De oprindelige tanker bliver udvandet nu under pres fra reaktionens fremmarch, og jo mere de bliver udvandet, des mindre ligner det hele en reform, og jo mere bekymrede bliver vi andre for, at folks sociale retssikkerhed med fuld fart løber baglæns.

Vi vil selvfølgelig arbejde med forslagene i udvalget, men vi vil arbejde med dem med den hensigt at få dem ændret og få dem gjort bedre.

Inge Krogh (KrF):

Der er mange positive ting i de lovforslag, som nu er lagt frem som følge af vedtagelsen af bistandsloven. Vi ser med megen sympati på dette, at kommunerne og de sociale udvalg i kommunerne får selvbestemmelsesret, at de selv kan bestemme, hvilke institutioner de skal have bygget, og at amterne kun skal være vejledende og eventuelt koordinerende; samtidig er det godt, at der er en koordination fra socialministeriet.

Vi kan også se med sympati på, at der kommer et amtsankenævn, som kan afgøre de sager, som det sociale udvalg selv har kompetence til at afgøre. Vi tror, det er positivt, at ankenævnet er så nær borgeren som muligt. Men der er én ting, som hele tiden bekymrer mig. Når man decentraliserer og derfor må oprette nævn eller andre ting og ansætte folk, så spørger jeg: husker man at rationalisere centralt? Det er jeg meget bange for at man ikke gør. Vi ville gerne på en eller anden måde have sikker-

[Lage Krogh.]

hed for, at når der blev ansat mennesker ude i landet eller ude i kommunerne og amterne, skete der samtidig en reduktion af den centrale styrelse.

Der er nogle ting, som vi måske er lidt mindre glade for; det gælder f. eks. inden for sygesikringsloven begrænsningen af tilskud til briller. Vi kan se, det er nødvendigt — det er jo en del af spareforliget — men det kan være slemt for familier med børn, der er født med øjenskader.

Vi ser med megen sympati på, at der kommer et ventetillæg for pensionister. Uanset den arbejdsløshed, vi har, tror jeg, det betyder meget, at ældre mennesker får lyst til at bruge deres kræfter, bruge deres evner så længe som muligt; det betyder psykisk meget, og arbejdsløsheden er forhåbentlig forbigående.

Der er også visse bestemmelser om en kompetence, der skal gå fra justitsministeriet over i sikringsstyrelsen; det er anført, at det økonomisk ikke betyder noget, men dér vil vi igen meget gerne have sikkerhed for, at det ikke betyder, at der ansættes flere mennesker.

Hanne Reintoft (DKP):

Det forekommer os, at disse lovforslag frembyder utallige problemer, og jeg mener heller ikke, at det overhovedet vil være muligt at gennemføre dem til den 1. april i år.

Det er nok muligt, man kan godkende de tekniske ændringer ved udbygningsplanerne, selv om vi i al almindelighed ikke har ønsket bistandsloven gennemført, men jeg ved ikke, om ministeren har nogle oplysninger, som bare ikke er kommet frem, om, hvordan de forskellige personaleorganisationer vil se på disse udbygningsplaner. Jeg tænker på Børne- og Ungdomspædagogernes Landsorganisation, plejeassistenterne og flere. Jeg synes, at hele grundlaget for samarbejdet ude i den sociale sektor, når socialreformen skal føres endeligt ud i livet, er meget, meget vigtigt, hvis ikke det hele skal gå i vasken, og netop hjemme- og sundhedsplejersker, som der peges på, er jo grupper, der er meget aktive og har gjort sig mange tanker om deres status; derfor synes jeg, at også deres holdning til problemerne må foreligge for udvalget.

Så er der ankesystemet, og dér vil jeg

gerne ved denne førstebehandling slå visse afgørende principper fast, der vil være retningslinjen for vor stillingtagen. Det er vor opfattelse, at ankeadgangen i vores svært administrerbare land i al almindelighed må være særdeles veludbygget, men jeg vil gerne understrege, at hvor det drejer sig om love, der giver adgang til skønsmæssig hjælp, må den være totalt udbygget. Vi kan derfor ikke acceptere, at nogle beslutninger ikke kan ankes, og at andre begrænses til amtsankenævnene. Det er muligt, man kan klage over de mange ankesager, men hvis man vil undgå dem, må man lade være at lave alle disse skønsmæssige love, som der er en større og større tendens til at gennemføre.

Vi vil nok under visse former acceptere amtsankenævnene som melleminstans, fordi vi har det hovedprincip, at vi gerne ser hele ankesystemet decentraliseret. Men til de ordførere, der her har sagt, at systemet giver mere nærhed, kan jeg fra mange års deltagelse i administrationen af vores sociale system sige, at der er ikke nogen, der bor i Ballerup, der synes, at Københavns amts jurister er noget som helst jordnært. De kender dem ikke og har ingen kontakt med dem, og de føler det nøjagtigt lige så fjernt som den sociale ankestyrelse. Det tror jeg egentlig godt socialministeren ved.

Det, vi ønsker, det har vi fremført før, er en virkelig folkeliggjort ankemulighed flyttet ud i boligkvarterer, på arbejdspladser og med medvirken af både professionelle og folkevalgte. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi er dybt bekymrede over bureaukratiseringen af hele det sociale system og ikke forstår, at socialdemokratiet ikke selv gør sig tanker om det. Jeg har tit hørt socialministeren udtrykke bekymring over, at befolkningen ikke længere forstår nødvendigheden af et veludbygget socialt system, men det hænger jo netop sammen med, at vi bureaukratiserer det. Man kan få en hvilken som helst smedesvend til at forstå, at hans arbejdskammeret ikke kan leve af arbejdsløshedsunderstøttelsen; man kan ikke altid få ham til at forstå, at han ikke kan leve af invalidepension eller socialhjælp, for det er skilt fra hans hverdag, og han forstår ikke administrationen. Ønsker vi at bevare solidariteten og forståelsen i befolkningen, så tror jeg ikke, man skal følge

[Hanne Reintoff.]

denne konsekvente politiske linje, hvor man fremmedgør det hele for det almindelige menneske. Skal vi have et amtsankenævn, så kan vi slet ikke være tilfreds med opbygningen. Vi vil have mennesker ind i det amtsankenævn, der har direkte kontakt med arbejdspladserne og fagbevægelsen, og vi kan i den forbindelse pege på, at man kunne udpege dem via arbejdernes fællesorganisationer. Vi vil ikke alene have en juridisk ekspertise, vi vil også, når det drejer sig om skønsmæssig hjælp, have en social ekspertise, for der er i meget høj grad tale om et socialt skøn, som ikke kan udøves af et menneske, der bare kan nogle socialministerielle fortolkninger af lovparagrafferne.

Vi mener, at en 10 pct. lettelse af selve ankestyrelsens arbejde overhovedet ikke løser de virkelig dybtgående demokratiske problemer, det stiller. Jeg har lige i dag talt med et menneske fra murersvendenes fagforening. Han kan ikke få den socialhjælp, han efter min mening bør have; han står i en arbejdsløshedssituation og skal til at sælge sit parcelhus. Der hjælper det ikke meget, når der er 18 måneders ventetid på et svar fra den sociale ankestyrelse.

Så er der brillerne, og dér må jeg sige, at det er mig en uopklaret gåde, hvordan man undfanger alle disse smålige ideer til en permanent forringelse af de sociale goder, som en befolkning med meje har opbygget. Måske skulle vi se en smule historisk på det. Arbejderbevægelsen skabte i 1892 deres sygekasser. Man byggede et system op, hvor man inden for kontingentets rammer sikrede befolkningen en bedre og bedre sygesikring. Jeg indrømmer, man lod det forpampe, jeg indrømmer, man lod det stivne. Men da man ville ophæve sygekasserne, sagde vi ganske klart: så vil vi have et bedre demokrati i stedet for det, man afskaffer. Nu har vi fået en bureaukratisering, og nu begynder arbejderbevægelsens største parti selv lige så stille og farligt at bryde de rettigheder ned, vores egne sygekasser byggede op. Det kan vi ikke acceptere, og vi kan under ingen omstændigheder acceptere, at de, der er i særlig trang, igen bare for at få et par briller skal op og stå ved skrankerne på vore socialkontorer og krænge sjæleliv og økonomi ud for at få en bevilling, som vi faktisk har

skabt som så mange andre bevillinger som et grundlag for social tryghed og ordentlig sundhedsmæssig trivsel.

Endelig kommer vi til et folkepensionsforslag, som socialdemokratiet udtænkte i venstres sparerunde, da man skulle imødekomme regeringen Hartlings sociale nedskæringsforsøg, så der kunne blive plads til de skattelettelser, der fortrinsvis kom de velstillede til gode. Vi kan ikke alene ikke støtte det forslag, men vil også vende os skarpt imod det. Vi ved af erfaring, af undersøgelse og statistik, at de mennesker, der har det dårligst lønnede, det hårdeste, det mest sundhedsfarlige arbejde ude i vores produktion, også er dem, der må gå først på pension. De har brug for en nedsættelse af pensionsalderen, ikke for en udskydelse. Vores unge arbejdsløse har også brug for, at Danmark tager sin pensionsalder op til revision; vi har den højeste i Vesteuropa sammen med Norge.

Socialministeren vil yde ventetillæg til dem, der kan opsætte pensionsalderen, med den begrundelse, at de sparer staten for pensionsudbetaling. Se, dette kunne være en rigtig begrundelse, hvis man havde skabt et samfund med større lighed, et land, hvor lønforskelle og arbejdspress ikke var så urimeligt fordelt, og et land, hvor vi ikke brugte de økonomiske midler til pension til dem, der har mange penge i forvejen.

Det duer bare ikke nu. De mennesker, der har puklet hårdest — svejseren, jord- og betonarbejderen, havnearbejderen — har i forvejen en meget ringe livsløn. Det er jo ofte lavtlønsarbejdere. Det er mennesker, der skal på førtidspension. Tager man deres samlede livsløn op, er den meget ringe. Det kan ikke være meningen, at de også permanent skal have en ringere folkepension end dem, der har slidt mindre og haft en større løn livet igennem, og vi kan slet ikke forstå, at dette forslag er blevet fremsat.

Jeg har forstået af en skrivelse, der er tilgået mit parti fra ministeren, at det ligesom antydes, at vi er ude på at støde folk ud af produktionen ved at ville nedsætte pensionsalderen i stedet for at godkende dette. Jeg skal svare på det ved lejlighed, men jeg vil gerne sige, at det tror jeg ingenlunde vi er ude på. Vi har netop stillet et forslag til arbejdsministeren om ikke at begrænse

[Hanne Reintoft.]

folkepensionisternes og de 67-åriges adgang til arbejdsløshedsunderstøttelse. For er der noget, der hælder folk ud af produktionen, så er det, at de ikke kan få arbejdsløshedsunderstøttelse i en periode som denne, og det rammer lige så uretfærdigt som det andet forslag, ministeren har her, for det rammer nemlig ikke alle 67-årige. Det rammer dem, der er i et fag med en lav beskæftigelse, eller dem, der bor i et geografisk område med dårlig beskæftigelse. Vi ville gerne have gennemført, at det blev frivilligt. Men samtidig ønsker vi, som det fremgår af vores pensionsreform, at få pensionsalderen nedsat, så folk er i deres gode ret til at få deres pension. Så sparer vi også en masse administration med disse førtidige folkepensioner, hvor man også har strammet bevillingerne. Kan man så arbejde fortsat, må det, som fru Ebba Strange siger, være vigtigst, at man er så sund og rask, at man kan det. Lad os sørge for dem, der er slidt ned, i stedet for for dem, der har deres på det tørre.

Boertmann (VS):

Det kan ikke undre nogen, at vi er meget enige med ordførerne for SF og DKP, der lige har talt. Det kan heller ikke undre nogen, at det er de samme ting, vi har hæftet os ved, og den eneste forskel på os og de andre i denne sag er måske, at vi er knap så overrasket over, at socialdemokratiet har stillet disse forslag.

Der er tre hovedpunkter, som vi vil gribe fat i. Det ene er ankenævnene, og det, vi må gå imod, og som ligger i samtlige forslag, er den begrænsede klageadgang. Jeg synes, det var en fantastisk bagvendt måde, man stillede det op på, at når man er ved at drukne i sager, i klager, så må man lette presset ved at skære adgangen til at klage ned. Det kunne jo være, der var en reel årsag til, at alle disse klager kom, og der er da kun én løsning på kort sigt på det, og det er at skaffe mere personale til at behandle disse klager. Under alle omstændigheder er det selvfølgelig en symptombehandling det her, og man burde nok gribe dybere ned i årsagerne til, at der i det hele taget er så mange sociale sager. Men vi må afgjort gå imod denne begrænsede klageadgang.

Vi er også enige i den kritik, der har været rejst, af ankenævnenes sammensætning. Der står et sted i bemærkningerne, at man betragter disse ankenævne som neutrale organer, men det er klart, at de aldrig bliver neutrale, hvad enten de er sammensat af politikere eller af embedsmænd.

Vi er enige i, at der må en mere omfattende saglig ekspertise til. Vi er også enige i, at det afgørende er den holdning, disse personer, der sidder i ankenævnene, har; det er den, der er afgørende for, hvilken behandling man får, når man klager.

Med hensyn til brillerne behøver jeg ikke at gentage. Det er oplagt, at vi er modstandere af en sådan nedskæring. Vi synes, at de regler, der er i øjeblikket, er nærmest latterlige, hvor man i dag i sikringsgruppe 1 måske kan få refunderet en 80-90 kr., hvis man skal anskaffe sig briller til 300 kr. Det er i sig selv næsten latterligt, men nu vil man altså skære det endnu mere ned. Nu skal man ikke engang kunne få refusion på brillestel, og man skal være særlig nærsynet eller langsynet eller have særlig slemme fejl, for at man i det hele taget kan få adgang til en vis refusion på brilleglassene. Det er et helt grotesk forslag efter vores mening.

Endelig er der pensionsventetillægget, hvor vi kan tilslutte os den kritik, som DKP og SF er kommet med. Det er oplagt, og ministeren nævner det også selv i sine bemærkninger, at dette er et tilskud til de i forvejen bedst stillede grupper af pensionister. Man kunne læse ud af dette forslag, at det måtte være stillet ud fra en eller anden forestilling om, at vi var inde i en højkonjunktur, hvor der var arbejdskraftmangel, og hvor man i det hele taget havde en valgmulighed. De eneste, der har en valgmulighed i dag, er dem, der sidder i tjenestemandstilinger eller på anden måde er uden for det industrielle arbejdsmarked, og det er folk, der i forvejen kan sikre sig på anden vis, gennem andre private pensionsordninger og den slags, der i det hele taget har mulighed for at bruge disse ting.

Vi er enige i, at det, der skal til i første omgang, er en nedsættelse af pensionsalderen. Enhver, der har en smule kendskab til det, ved, at folk med fysisk arbejde stiger set er ved at være nedslidt omkring 60 års alderen, og det betyder kort og godt, at de sim-

[Boertmann.]

pelt hen alene af den årsag ingen valgmulighed har i forhold til denne såkaldte forbedring med hensyn til pensionsventetillægget.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg vil gerne takke de mange ordførere, som gav tilslutning til disse forslag. Jeg var jo godt på forhånd klar over, at der var nogle, der ikke fuldt ud kunne tilslutte sig dem, men jeg håber, at vi igennem udvalgsarbejdet får en mulighed for at komme nogle af de problemer, der er rejst, nærmere ind på livet ved hjælp af de besvarelser, vi kan give under udvalgsarbejdet.

Jeg vil være meget åben under udvalgsarbejdet med hensyn til de ting, der er rejst.

Jeg mener ikke, at disse forslag skal tromles igennem på nogen måde. Vi må diskutere sagerne ud fra de forskellige synspunkter, der er rejst her i salen. Det drejer sig bl. a. om spørgsmålet, som hr. Tastesen rejste, om, hvem der skulle være medlem af amtsankenævnene, og jeg kunne nævne en række flere.

Der er flere ordførere, der har været inde på spørgsmålet om ikrafttrædelsestidspunktet, og jeg er da enig i, at vi nok må se bort fra 1. april 1975, for dette kræver jo et udvalgsarbejde, så det skal ikke fra min side komme an på, om vi kigger på et andet tidspunkt.

Det samme gælder spørgsmålet, som hr. Jacob Sørensen rejste, om datoen for anke-reglernes ikrafttræden, den 1. juli 1975, muligvis skulle ændres, og jeg kan sige, at jeg har fået brev fra Amtsrådsforeningen, hvori den sætter spørgsmålstegn ved denne ikrafttrædelsesdato. Jeg vil godt se positivt på en ændring af denne dato og dermed imødekomme, hvad Amtsrådsforeningen og også hr. Jacob Sørensen her i salen har sagt.

Nu gik den tidligere socialminister jo langt ind på en hel række spørgsmål, som jeg måske skulle have besvaret her, og jeg takker for, at jeg så undgår at besvare en lang række af de spørgsmål, der er rejst.

Også hr. Erlendsson var inde på spørgsmålet om ikrafttrædelsesdato, og så kom hr. Erlendsson også ind på spørgsmålet om de sociale sikringsvagter. Vi kender fremskridtspartiets holdning til den sociale bistandslov, og vi må jo respektere, at man har den stilling og den holdning til sagen,

men vi bliver ikke mere enige af den grund. Det lød, som om hr. Erlendsson mente, at i og med at vi lavede ventetillæg omkring folkepensionen, fik man ligesom placeret folkepensionen som en form for fattighjælp. Jeg kunne ikke rigtig rede ud, hvad hr. Erlendsson mente med det, men der er forhåbentlig ingen, der drømmer om, at nogen her i tinget anser folkepension som fattighjælp. Folkepensionen er den enkeltes ganske rimelige rettilighed her i samfundet som løn for det, vedkommende har præsteret i sin tilværelse.

Fru Karen Thurø Hansen spurgte, hvorfor København skulle have en særlig ordning, og det gjorde også fru Ebba Strange. Hertil vil jeg sige, at man i realiteten har en form for ankeinstans i Københavns kommune, i og med at man har socialdirektoratet, og det samme gælder for Frederiksborg kommune. Derved sorteres en lang række sager væk, inden de når den sociale ankestyrelse. Jeg mener derfor, man godt kan fastholde, at sagerne fra Københavns og Frederiksborg kommuner går til den sociale ankestyrelse; de er bare sorteret, inden de kommer dertil.

Såvel fru Karen Thurø Hansen som fru Inge Krogh nævnte spørgsmålet om børnefamilierne, og jeg tror også, fru Ebba Strange var inde på spørgsmålet. Jeg vil da være meget villig til at se på det spørgsmål i udvalget. Det drejede sig jo specielt om spørgsmålet omkring brilletilordningen.

Fru Ebba Strange udtrykte forbløffelse over, at en socialdemokratisk regering kunne fremsætte forslag om ventetillæg. Nu skal man selvfølgelig forbløffes nogle gange i løbet af sin tilværelse, men jeg forstår ikke helt denne kolossale forbløffelse. Vi har hermed sagt, at vi er indstillet på at give mulighed for at få pensionen udskudt, hvis folk ønsker det, og man har fra mange sider her i folketinget, ikke alene fra borgerlig side, tit hørt, at det ville være rimeligt, om folk selv kunne få lov til at være med til at bestemme, hvornår de ville pensioneres. Dette forslag — og dermed svarer jeg en række andre ordførere også — drejer sig jo om en frivillig ordning. Den går ud på, at folk gennem en aktuarmæssig beregning får nøjagtigt det, de ville have fået, hvis de ellers havde taget pensionen, når de var 67 år. Jeg synes ikke, at man forfordeler nogen, og

[Socialministeren.]

man tager heller ikke stilling til spørgsmålet om førtidspensionering. Som jeg tidligere har sagt det her, er vi indstillet på en forbedring af førtidspensionsordningerne. Det foregår for øjeblikket sådan, at vi har en arbejdsgruppe nedsat, der ser på dette spørgsmål, og der skal nok komme resultater fra denne arbejdsgruppe, når den er færdig med arbejdet. Jeg har selv nedsat den i 1973, og jeg håber, at vi meget snart kan få klaret spørgsmålet om førtidspensionsordningerne. Vi har ikke taget afstand ved at fremsætte dette lovforslag.

Til fru Ebba Strange, til fru Hanne Reintoft og til VS vil jeg gerne sige: vi kan ikke lovgive om pensionsordningerne alene under hensyntagen til, at der nu er en stor arbejdsløshed. Folkepensionslovgivningen skal ordnes uafhængigt af en arbejdsløshedssituation, som vi håber på og regner med at vi får ændret på meget hurtigt. Det vil jo afhænge meget af behandlingen af finansloven i den uge, vi er inde i. Men en pensionslovgivning skal gennemføres på baggrund af det udvalgsarbejde, der er udført. Det er stort og meget gennemgribende, det, man nok vil komme frem til, og jeg forventer, at vi kan komme med det i begyndelsen af eller i alt fald i løbet af næste samling.

Fru Ebba Strange ville godt vente med at begrænse ankeadgangen, indtil vi havde set noget nærmere på, hvordan det fungerede i amtsankenævnene. Jeg mener nu godt, at vi på baggrund af det materiale, vi har fra den sociale ankestyrelse, kan tage stilling til allerede i dag, hvordan man kan begrænse ankeadgangen, men det kan vi jo se nærmere på i udvalget.

Jeg er ikke enig i, at forslagene er i modstrid med socialreformkommissionen; tværtimod mener jeg, at vi følger socialreformkommissionen med de forslag, der er fremsat.

Fru Inge Krogh ville meget gerne have en reduktion af den centrale styrelse, og jeg forstår, at det var den centrale ankestyrelse. Men det kan jeg ikke love for nærværende. Det ligger jo sådan, at vi har et aktstykke liggende i finansudvalget, som jeg skal til samråd om i morgen, om en udvidelse af den centrale ankestyrelse, og det er meget vigtigt, at vi får disse midlertidige stillinger

besat. Vi kan ikke byde befolkningen denne lange, lange ventetid, der er i ankestyrelsen på nuværende tidspunkt. Det vil nok senere vise sig, blot ikke på nuværende tidspunkt, at vi kan komme med forslag om en begrænsning af personalet i den centrale ankestyrelse — jeg regner med om ca. 3 år.

Fru Hanne Reintoft omtalte personaleorganisationerne i forbindelse med dette forslag og i øvrigt i det hele taget, hvordan vi samarbejder med dem. Dertil vil jeg gerne sige, at jeg har lovet drøftelser og forhandlinger med personaleorganisationerne også i forbindelse med udsendelsen af de cirkulærer, vi nu skal have omkring bistandsloven. Jeg er ikke enig med fru Hanne Reintoft i, at vi skal gå bort fra skønsprincippet. Jeg mener, at det i masser af tilfælde hjælper den enkelte klient i meget højere grad, end hvis vi havde et retsprincip, som var låst fast i ganske bestemte systemer. Man skal jo regne med, at skønsprincippet først kommer i gang, når vi har brugt alle de retsprincipper, som vi har nedlagt i de forskellige sociale sikringslove.

Jeg mener ikke, at man, når man skal hen at søge briller, skal krænge hele sit sjæleliv ud over for socialforvaltningen; det vil i alle tilfælde ikke være med min gode vilje, og det må vi på en eller anden måde søge præciseret i cirkulæret omkring denne lovgivning.

Jeg har svaret på spørgsmålet om førtidspensionering: vi har ikke ved dette forslag taget afstand fra noget som helst i den retning.

Så nævnte fru Hanne Reintoft en skrivelse til DKP. Jeg mener nu, jeg har sendt et indlæg til „Land og Folk“, men det kommer nok ud på ét. Jeg vil godt vide, hvorfra fru Hanne Reintoft har, at man har strammet bevillingerne til førtidspensionering. Det har jeg under ingen omstændigheder gjort. Jeg har heller ikke fornemmelsen af — men det kan den forrige socialminister jo selv sige — at det er sket tidligere, men der er i al fald ikke fra min side på noget tidspunkt strammet i nogen som helst bevilling.

Jeg tror, at jeg også ved de svar, jeg har givet her, har svaret partiet venstresocialisterne på de ting, de rejste. Men som sagt, jeg er meget åben i udvalgsarbejdet, vi må

[Socialministeren.]

diskutere tingene dér. Mange ting egner sig bedre til en nærmere redegørelse i selve socialudvalget, men jeg håber alligevel på, at vi kan få en forholdsvis hurtig behandling af denne lovgivning, således at vi kan få gang i amtsankenævnene i indeværende år.

Erlendsson (FP):

Jeg forstår godt, at det kunne blive lidt vanskeligt at følge, når man skal sige så meget så hurtigt på så kort tid om så stort et emne. Jeg sagde ikke, at ventetillægget gjorde folkepensionen til fattighjælp, men jeg sagde, at så længe man aftrapper folkepensionen, når folk har andre indtægter, kommer den til at fungere som en transbestemt ydelse, og så bliver det efter den definition, jeg vil anlægge, at sidestille med det, som man i gamle dage kaldte for fattighjælp.

Socialministeren siger, at når man laver denne ventetillægsordning, får folk det samme. Men så er det da alligevel mærkeligt, at der kan stå, at man sparer så og så mange millioner kroner. Det er næsten 200 mill. kr. i et år. Det tyder dog ikke på, at de vil komme op på at modtage helt de samme penge, når staten kan nøjes med at udbetale nogle færre.

Jeg synes, at det burde være sådan — og det har jeg allerede sagt er mit partis holdning — at alle har ret til folkepension ubeskåret, når de er fyldt 67 år. Hvordan de vil ordne deres tilværelse indtil den dag, hvordan de tænker sig deres alderdom hengå, om de vil spare op, om de vil sikre sig på anden måde ved siden af for at beholde en bestemt standard i deres tilværelse til deres dages ende, må blive en privat sag. Når man går væk fra det transbestemte ved folkepensionen, bør man også vise det ved ikke at sætte sådan en lokkemad ud, som ventetillægget er. I virkeligheden — det er jo konstateret — betyder det en besparelse for staten og altså en unddragelse af en del af de penge, som de pågældende ellers var berettiget til.

Ebba Strange (SF):

Vi skal nok ikke tage en lang diskussion om vores indstilling til pensionsordninger her på dette tidspunkt, det skal vi nok gemme til en anden gang. Det er muligt — jeg

har ikke regnet på det — men det er da sikkert rigtigt, når socialministeren oplyser, at de personer, der modtager tilbuddet, får præcis det samme, som de ellers ville have fået, men det rækker ikke noget ved de indvendinger, jeg gjorde mod det, som jo ikke gik på noget økonomi. Vi er fra mit partis side modstandere af, at pensionen skal bygges op som en forsikring. Vi mener, at det i højere grad skal være en ret, der er uafhængig af den alder, man har. Men det kan som sagt blive en vældig lang diskussion, hvis vi skal diskutere det nu, så det må vi hellere gøre på et senere tidspunkt.

Der er lige en ting til, jeg heller ikke kan nære mig for at sige: man kan da ikke anskue pensionsalder og pensionstidspunkt uafhængigt af det, der sker på arbejdsmarkedet. Der er da en meget, meget nøje sammenhæng her. Hvis man kigger historisk på, hvordan vores aldersrentesystem har udviklet sig, vil man se, at der altid har været en nøje sammenhæng mellem bevægelserne inden for det og bevægelserne på arbejdsmarkedet, og det finder jeg kun naturligt. Ellers skal jeg ikke gentage, hvad jeg har sagt tidligere.

Det var ikke specielt med hensyn til de forslag, vi behandler i dag, jeg mente at der var modsætning til socialreformkommissionens intentioner, men jeg mener, at de ændringsforslag og den finansieringsform, der blev slutresultatet af vores behandling af bistandsloven i sin tid, brød med de intentioner, der oprindeligt lå i socialreformkommissionen.

Hanne Reintoft (DKP):

Hvis man ser på det øvrige Europa og ser den folkepensionsalder, man har valgt, det gælder faktisk både i øst og vest, hvis man ser på erhvervsfrekvensen i Danmark — vi er faktisk det EF-land, der har den største procent af befolkningen i erhverv — og hvis vi så sammenligner det med den meget store gruppe af ældre, der har behov for en førtidspensionering, der skal ansøges om, og som ikke er nogen naturlig ret, så må det fremstå som ganske indlysende, at det, vi har behov for, er en nedsættelse af pensionsalderen. Der er ingen, der siger, at fordi man har ret til pension, bør man tage den. Det behøver man jo heller ikke i dag. Der er kun de

[Hanne Reintoft.]

begrænsninger, jeg nævnte før i arbejdsløshedslovgivningen, som vi gerne vil have fjernet. Men at det, at de ældre har et meget stort behov, som man har imødekommet i andre lande, for en tidligere pension, tilfældigvis falder sammen med, at vi har mange arbejdsløse, og at der er behov for arbejdspladserne, gør jo ikke, at der er noget galt ved forslaget, tværtimod, de ældres behov vil bestå, også hvis vi ikke havde arbejdsløshed. Da ville det bare være et ugunstigere tidspunkt at gennemføre det på. Socialministeren vil vide, at det ville give meget, meget mere modstand også ude i erhvervslivet, hvis vi havde højkonjunktur, hvor man ikke ville af med arbejdskraften. Tiden er inde til at gøre det nu, og der ligger ganske klart et behov for det.

Med hensyn til skønsprincippet er vi ikke enige. Da kan vi så stå og diskutere vægge op og stolper ned. Det var bedre, hvis det var lykkedes os at få brugerens synspunkter ind i hele vores socialreform, for havde vi brugerens synspunkter inden for disse love, ville vi også få en klar tilkendegivelse af, at man ikke var glad for skønsprincippet.

Jeg havde for ganske nylig en gammel kvinde, der havde arbejdet 45 år i jern- og metalindustrien. Hun skulle på et københavnsk socialkontor, da hun over rådighedsbeløbet søgte om en ny frakke, stille med den gamle. Det bliver jeg aldrig tilhænger af, og det tror jeg heller ikke den ganske almindelige arbejdende befolkning gør. Gå ud og spørg den arbejdsløse, der får dagpenge, og den, der er på offentlig hjælp. Jeg tror ikke, der er nogen tvivl om, at den, der får dagpenge, føler sig mindst ydmyget og bedst behandlet.

Med hensyn til stramningen af førtidspensionerne får vi heller aldrig de reelle oplysninger på bordet. Ethvert revalideringscenter, alle praktiserende læger i København, ethvert sygehus ved, at både med førtids- og invalidepensioner har man strammet, og man kan også se det i invalidepensionernes tal. Jeg ved godt, at man bortforklarer det, men ansøgningsantallet er gået ned, fordi det påvirkes af den stramning, der er, og antallet af ansøgere, man tildeler pension, er også gået ned. Tallene ligger der, men bag-

grunden vil man bare ikke indrømme. Det forandrer imidlertid ikke situationen, nemlig at det er blevet sværere.

Tastesen (S):

Både fru Ebba Strange og fru Hanne Reintoft er jo vidende om, at regeringen har tanker på pensionsområdet på baggrund af den betænkning, som ventes, som netop vil gå i retning af, at man tager disse større sociale hensyn, som der efterlyses her. Det område, der vedrører pensionen i dette lovforslag, er jo udelukkende spørgsmålet om, at de pensionister, der gerne vil vente et par år med at hæve deres pension, selv skal betale, hvad det koster. Der er altså ikke tale om en eneste krone, for fordelingspolitisk bliver flyttet til skade for nogen som helst i denne forbindelse. Derfor synes jeg, man burde tage det lidt mere afslappet, og lad os så få den principielle debat, som nok for mit vedkommende, for socialdemokratiets vedkommende, i hvert fald må gå i retning af, at man tager det større sociale hensyn, der er nødvendigt på et tidspunkt, hvor der er begrænsede pengemidler til rådighed.

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Jeg skal ikke komme med noget langt indlæg her. Til hr. Erlendsson vil jeg sige, at jeg anser ikke pensionsordningen for over 67-årige for indtægtsbestemt. Det er den for personer mellem 62 og 67 år. Det, der er indtægtsbestemt, er pensionstillægget, og jeg har jo meddelt, at vi kommer med et forslag om, at pensionisterne skal have lov til at tjene dobbelt så meget, uden at man rører ved pensionstillægget.

Men det, der ligger i fremskridtspartiets pensionsforslag, er, at alle mellem 62 og 67 år ingen mulighed får for at få indtægtsbestemt folkepension, som de har i dag; det synes jeg også skal understreges.

Til fru Hanne Reintoft og fru Ebba Strange vil jeg sige, at jeg kan ikke rigtig forstå, at der skal opstå denne uenighed omkring spørgsmålet om førtidspensionering. Jeg har sagt, at jeg er enig i, at vi skal finde nogle rimeligere former for førtidspensionering, og jeg har selv nedsat det udvalg, der skal fremkomme med forslag. Jeg kan ikke sige, hvorfor det ikke er færdigt endnu, men jeg agter at sørge for, at det bliver færdigt, så

[Socialministeren.]

vi kan få en rimeligere førtidspensioneringsordning.

Så vil jeg godt understrege, at jeg bortforklarer ikke noget som helst med hensyn til spørgsmålet om invalidepensions- og førtidspensionstildeling. Der er fra min side ikke givet nogen som helst besked om, at der skal ændres. Hvis der er ændret i noget, må det være de enkelte mennesker, der synes, at nu skal det hele spares og skæres ned, men det er ikke noget, der er blevet sagt fra administrationens eller fra regeringens side, under ingen omstændigheder.

Forklaringen kan måske findes i, at nu har man samlet alle de invalidepensionister op, som før kommunalreformen måske ikke fik, hvad de skulle have, men jeg kan ikke rigtig finde mig, i, at man påstår, at jeg bortforklarer noget som helst. Det gør jeg ikke, jeg siger den rene og skære sandhed: der er ikke givet besked om noget som helst med hensyn til at nedskære antallet af førtidspensionister og invalidepensionister.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af folketinget *K. B. Andersen* har jeg modtaget meddelelse om, at han på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 20. marts samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Fra medlem af folketinget *Ivar Nørgaard* har jeg i skrivelse af dags dato modtaget meddelelse om, at han som følge af midlertidig udsendelse i offentligt hverv ikke regelmæssigt vil kunne give møde i tinget i mindst 1 måned, hvorfor han anmoder om, at den ham den 7. marts tilståede orlov i henhold til forretningsordenens § 42, stk. 1, 1. pkt., med virkning fra og med den 19. marts ændres til orlov i henhold til forretningsordenens § 42, stk. 1, 2. pkt.

Med skrivelse af 13. marts fremsender udenrigsministeren en *plan for Danmarks statslige bistand til udviklingslandene* for perioden 1. april 1975-31. marts 1980, jfr. § 2 i lov om internationalt udviklingssamarbejde af 10. juni 1971. Eksemplarer er omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, tirsdag den 18. marts, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov angående tilvejebringelse af befodringsmidler til brug for krigsmagten og ved beskyttelsen af civilbefolkningen mod følgerne af luftangreb [af Maisted m. fl.].

2) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om offentlighed i forvaltningen.

3) Forespørgsel til udenrigsministeren af *Risgaard Knudsen m. fl.*

Mødet hævet kl. 16.29.